

שבלשון בני אדם אין שמיני עצרת בכלל חג הסוכות, כשאומר מחמת שיגרא דלישנא חג הסוכות הזה, כוונתו אחג הסוכות ולא אשמיני עצרת, ולא יצא ידי חובתו.

★★

ובאגרות משה (או"ח ח"ג סי' צז) הביא מחלוקת הפוסקים הנ"ל ותמה, דנהי שנקרא בתורה חג הסוכות, הא עכ"פ תיקנו שהוא רגל בפ"ע לענין זה דהא הוא אחד מסימן פז"ר קש"ב, בין שהוא מברכה בפ"ע כדמסיק בסוכה דף מז, דהוא בהמ"ז ותפלה לומר את יום השמיני ולא חג הסוכות. בין שהוא רגל בפ"ע למה שפירש רש"י בר"ה דף ד' ויומא דף ג' שכתב שאין שם חג הסוכות עליו. ופי' התוס' בר"ה שכוונתו שמזכירים שמ"ע, א"כ הרי כשאומר חג הסוכות הוא משנה ממטבע שטבעו חכמים, ואיך אמרינן שיוצא בזה, ומנא להו שרק לכתחילה הצריכו זה. וצ"ע.

★★

בגמ': ואימא עצרת וכו' א"ר אבא וכו' ואימא ראש השנה וכו'.

ובתוס' ד"ה אלא למ"ד שני אילים, לא בעי לשנויי דנין שני שעירין קריבין לציבור כגון יוה"כ דאיכא שעיר הפנימי ושעיר החיצון, ממילואים שקרבו בו שני שעירים לציבור שעיר מלואים ושעיר ר"ח לאפוקי עצרת דשעיר אחד, דהא עצרת נמי קריבין בו ב' שעירים וכו'.

בתוס' במס' ר"ה (ח ע"ב ד"ה שהחודש) הביאו דרבינו משולם פירש שאין חטאת ראש חודש קרב בראש השנה, כדכתיב מלבד עולת חטאת ולא כתיב מלבד עולת חטאת ועולת החודש, ורבינו תם הקשה עליו מתוספתא דקתני דהקריבו י"ב שעירים בראשי חדשים, וחלק עליו עיי"ש.

ובספר יעלת חן כתב להביא ראיה מגמרא כאן דמקריבים שני שעירים, דאם נאמר דמקריבין בראש השנה רק שעיר אחד, א"כ כשמקשינן בגמרא כאן ואימא ראש השנה דפרישות שבעה ליום אחד הוא, היינו יכולים לתרץ כדכתבו התוס' הנ"ל דהיו יכולים לתרץ על הקושיא ואימא עצרת, והיינו דנין שני שעירים משני שעירים לאפוקי ר"ה דשעיר אחד הוא, ומדלא תירצו בגמרא כן חזינן דגם בראש השנה הקריבו שני שעירים, עיי"ש.

שופטים אות ל"ז ס"ק י"ג מש"כ בס"ד הרבה מאוד חדשות בדברי הפנים יפות הנ"ל).

דף ג' ע"א

בגמ': הני מי"י לענין פז"ר קש"ב.

פירש רש"י דרגל בפני עצמו היינו שאין שם חג הסוכות עליו, ועי' בתוס'. בגליוני הש"ס (ר"ה ב:) ובדברי יציב (או"ח סי' רכח) כתבו דלולא דבריהם י"ל דרגל בפני עצמו היינו לענין דחייב לקבל פני רבו ברגל, שחייב לחזור ולקבל פני רבו בשמיני עצרת ואינו יוצא במה שקיבל פניו ביו"ט ראשון. [והגליוני הש"ס כתב דלפ"ז י"ל דרי"ש דפז"ר היינו ר"ב].

★★

בגמ': פז"ר קש"ב.

ופירש"י רגל בפני עצמו שאין שם חג הסוכות עליו.

דנו הפוסקים במי שטעה ואמר בתפלתו בשמיני עצרת את יום חג הסוכות הזה אי יוצא בדיעבד ידי חובתו או דהוה כהזכיר יום אחד דחזור לראש.

והנה לגבי נדרים קיי"ל ביו"ד (סי' רכ סעיף כ) דהאומר קונם יין שאני שותה בחג אסור בשמיני עצרת, ומקורו מירושלמי (סי' רפ הנודר מן המבושל) דבלשון בני אדם שמיני עצרת הוא בכלל חג הסוכות, אלא דעדיין צריך לבאר בלשון המקרא אי שמיני עצרת הוי בכלל חג הסוכות.

ועיין בברכי יוסף (סי' תרסח) שהביא דברי רש"י ושאר ראשונים בסוגיין דמוכח מהם דשמיני עצרת לא הוי בכלל חג הסוכות אלא רגל בפני עצמו. והק' ע"ז מגמרא סוטה (מא ע"א): דאי כתב רחמנא בחג הסוכות הו"א אפילו ביו"ט אחרון וכו'. הרי מוכח מזה דגם יו"ט אחרון של חג הוא בכלל חג הסוכות בלשון מקרא.

אולם לדינא כתב דמ"מ אינו יוצא ידי חובתו בתפלה אם אמר בשמיני עצרת חג הסוכות הזה, דהרי כתבו האחרונים (בסי' תפז) דאם אמר ביום טוב מקדש השבת לא יצא ידי חובתו, דאע"ג דיו"ט איקרי שבת, וכדכתיב ממחרת השבת, מ"מ איהו כוונתו ה' שבת ולא על יו"ט, וה"ה כאן